

עבודת השם

כרלת "אמור"

ונשאלת השאלה: מדוע לא דורשים הן בבלי והן בירושלמי שכהן יכול להיטמא גם לצדיק, כמובא במדרש אגדה? (הרמב"ם (הל' אבל פרק ג הלכה י) מוסיף גם נשיא שמת, הכהן מיטמא לו, על פי הירושלמי (שם), שעשו דין נשיא שמת כדין מת מצוה).

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה, אָמַר אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם, לִנְפֹשׁ לֹא־יִטְמָא בְּעַמּוּי. (אמור כא"א) כתוב במדרש אגדה: ומפני מה שני אמירות ("אמור", "ואמרת") נאמרו אל הכהנים? אלא אמירה ראשונה שלא יטמא למת, "ואמרת" אף על פי שאמרתי להם: לא יטמאו, למת מצוה יטמאו, ולצדיקים גם כן, לפי שהצדיקים במיתתם הם חיים, ומעשה היה ברבי עקיבא שתפסוהו והבשוהו בבית האסורים, והיה רבי יהושע הגרסי משמשו. פעם אחת ביום הכיפורים רבי יהושע לקח רשות מרבי עקיבא והלך לו לביתו, בא אליהו ז"ל ודפק על פתח הדלת, אמר לו: מי אתה? אמר לו: אליהו אני. אמר לו: מה תרצה? אמר לו: באתי להודיעך שרבי עקיבא רבך מת. מיד הלכו שניהם כל הלילה עד שהגיעו לבית האסורים, ומצאו הפתח פתוח ורב האסורים ישן וכל העם ישנים, באותה שעה הגיע אליהו אצל הפתח ונפתח הפתח, נתחזק אליהו ונטפל בו. אמר לו רבי יהושע לאליהו הנביא: ולאן כהן אתה? אמר לו: בני! אין טומאה לצדיקים ולא לחכמים, ולך אמור לחכמים שילמדו לתלמידיהם כי אין טומאה לצדיקים. ועל זה משה רבינו הוזייר לכוהנים: "לנפש לא יטמא בעמיו" אבל למת מצוה ולצדיקים ולחכמים אין להם טומאה. ע"כ.

אך הטעם שהתורה נתנה איסורי טומאה לכהן הוא כדי שיחיה חיי קדושה, מפני שהכוהנים משרתים במקדש. ואכן אחד ההבדלים בין כהן לכהונת נאמר במשנה (סוטה כג ע"א): (א) כהונת מטמאה למתים, ואין כהן מטמא למתים, ובגמרא (שם ע"ב) אמרו: מאי טעמא? שנאמר: "אמור אל הכוהנים בני אהרון" (ויקרא, אמור כא, א), "בני אהרון" ולא בנות אהרון, ע"כ. איסור טומאה אצל כהנים נובע מהצורך לשרת בקודש. מעשה הקורבנות מסמל את החיבור בין העולם הזה והעולם הבא, על ידי שלוקחים קרבן שהוא נשמי, ומעלים אותו למעלה לדרגה רוחנית, ונהיה קדשי שמים. וזה כדוגמת האדם החי, המסמל גם כן את החיבור בין העולם התחתון לעולם העליון, גופו הוא מהתחתונים ונשמתו היא מהעליונים. אך ברגע שהם נפרדים ונשמתו חוזרת למעלה, נוצרת המיתה אשר מביאה לטומאה גוף בלא נשמה אשר הגיע מן התחתונים הוא דבר טמא. ולכן, הכהן שצריך להישאר בקדושתו על מנת לשרת במקדש, אינו יכול להיטמא לגוף האדם שמת. מה שאין כן צדיק שהצלחה בחייו לקדש את גופו ולהעלותו לדרגה רוחנית גבוהה כמו הנשמה, אזי גם כנפטר גופו נשאר קדוש, מבחינת צדיקים במיתתם הם חיים. לכן צדיק שנפטר אינו נחשב למת, ואזי אין טומאה, ואומר אליהו הנביא לרבי יהושע הגרסי, שלמרות הכהונה מותר לו להיטמא לצדיק, לרבי עקיבא (אור חדש)

לפי מדרש זה, כהן יכול להיטמא הן למת מצוה והן לצדיק, אך בגמרא, הן בבבלי והן בירושלמי, מצינו רק שכהן יכול להיטמא (בנוסף לקרובים המותרים) למת מצוה. כך אמרו בירושלמי (נזיר ז, א) על הכתוב: "לא יטמא בעל בעמיו להחלו" (ויקרא אמור כא, ד), "בעמיו" אינו מטמא, אבל נטמא הוא למת מצוה (מפרש ה"קרבן העדה): לא יטמא בזמן שהמת בתוך עמיו, שיש לו קוברין, שאינו מת מצוה. ויש לומדים מכאן: "להחלו" להחלו אינו מיטמא, אבל יטמא הוא על מת מצוה (מפרש ה"קרבן העדה): טומאה שהיא לו חולין וזר, שאין זה כבודו שיטמא למת. אבל מטמא הוא למת מצוה שאין לו בזה שום חילול, ע"כ. וכן אמרו בתלמוד בבלי (נזיר מח ע"ב).

"ולא תחלו, את-שם קדשי, ונקדשתי, בתוך בני ישראל:.."
(אמור כב"ב) בספר "זכרון יעקב" מסופר על גבורת הנפש של הקנטוניסטים ילדים שנחטפו לצבאו של הצאר ניקולאי בעיר קאזאן ברוסיה בשנת ת"ר כאשר חיכו לבואו של הצאר ניקולאי רצו שרי הגדוד להתפאר לפניו ולהראות לו כיצד הם מחנכים את בני היהודים. הם הוציאו את כל הקנטוניסטים היהודים מן הקסרקטין אל הנהר. במקום עמדו כמרי הכנסיה לבושים בבגדי חג וחיכו לבוא הקיסר הכל היה ערוך ומסודר להמרה כללית המונית של הילדים. הילדים האומללים עמדו כפסילי שיש בלי לנוע. מרכבת הקיסר התקרבה והקיסר ציוה לקנטוניסטים להתקרב לנהר ולטבול לנצרות "כדבריד כן נעשה" ענו כל הילדים היהודים קול אחד בדעה אחת ולב אחד קפצו הילדים המימה... ניקולאי השתומם בתחילה למשמעת נפלאה כזו... המים כיסו

כניסת השבת
צאת השבת
שקיעה
ר. תם
הנץ

19:04
20:08
19:27
20:39
5:53

הפטרה: "והכוהנים הלוים"

את הילדים והנה על פני המים נראו רק בעוות הילדים טבעו במצולות נהר... על קידוש השם. הילדים החליטו בהסכמה כללית למסור את נפשם על קידוש השם במעמד הקיסר... ועליהם אמר הפוסק: "אמר ה' מבשן אשיב, אשיב ממצולות ים" (מורשת אבות).

וְלֹא תַחְלְלוּ, אֶת־שֵׁם קִדְשִׁי, וְנִקְדַּשְׁתִּי, בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל...." (אמור כב"ל) בגמרא בתענית (יח ע"ב) הובא המעשה הזה של האחים פפוס ולולינוס שהיו צדיקים גמורים שעליהם אומרת הגמרא (בבא בתרא י ע"ב פסחים נ ע"א) הרוגי מלכות אין כל ברייה יכולה לעמוד במחיצתן והם הרוגי לוד האחים פפוס ולולינוס ומביא רשי שם את מעשיהם שנהרגו על בתו של מלך שנמצאה הרוגה. ואמרו הגויים: היהודים הרגוה וגזרו גזירה על עם ישראל ועמדו אלו ופדו את ישראל ואמרו: אנו הרגנו את הילדה וכל זה כדי לבטל את הגזירה וללכת כפרה על עם ישראל. עלינו להיות קדושים ולהידבק במיציאתי של הקב"ה עד כדי מסירות נפש שנאמר ואהבת את ה' אלוהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך.

"דְּבַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם, מוֹעֲדֵי יְהוָה, אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קִדְשׁ־אֱלֹהִים, מוֹעֲדֵי." (אמור כג, א"ב המבזה את המועדות אין לו חלק לעולם הבא (סנהדרין צט, א) דהיינו חול המועד כי אם הכוונה ליום טוב היו אומרים המחלל את המועדות כי יום טוב זה כמו שבת ההבדל היחידי בין יום טוב לשבת זה שהתירו לטלטל ביום טוב ולעשות מלאכות לצורך אוכל נפש כמו להעביר מאש לאש או לברור בסעודה ועוד פרטים וטעמים נבאר בהמשך. ולדעת רש"י מלאכה בחול המועד איסור מן התורה. ועוד שלא ניתנו שבתות וימים טובים לישראל אלא לעסוק בתורה. לכן איסור לעבוד בחול המועד אך במקום הפסד או מלאכת האבד לא גזרו כל זה בתנאי אם הפסיד את מחיר הקרן שקנה את הסחורה ולא את מחיר הרווח כי מזונותיו של האדם קצובים לו מראש השנה עד ראש השנה שנאמר "ארץ אשר תמיד עיני ה' לאלוהיך בה מראשית השנה עד אחרית השנה" עיין הלכות חול המועד.

סיפור בהמשכים
"בעל הכוס" חלק א

עד לא-מכבר הוא היה יהודי אמיד, שהתגורר בבית מפואר. דלת הבית הייתה תמיד פתוחה לרווחה, והעניים הרגישו בו בני-בית. הוא היה יהודי של תורה וחסד, מחסידיו של האדמו"ר רבי ישראל מרוז'ין. אך הגלגל התהפך ואט-אט ירד האיש מנכסיו. בתחילה נאלצו בני המשפחה לקמץ בהוצאות לא-הכרחיות, ובמשך הזמן החמיר המצב יותר ויותר. הם לא היו רגילים לחיי צער ודחוק, אך קיבלו את הדין באהבה. מפעם לפעם היה האיש מוכר דבר מחפצי הבית, ובכסף שקיבל פרנס את המשפחה לזמן-מה. חג-הפסח התקרב ובא, ודאגה מילאה את לב בני-הזוג. מצות, יין, בגדי חג לילדים, היו רק מקצת הדברים הנחוצים לחג, ועדיין לא היה שום מקור לכל אלה. על רקע זה הציקה להם שאלה מכאיבה ומייסרת, שריחפה באוויר – שאלת הכוס. בימים שעברו, בזמנים הטובים, היו החסיד ואשתו מחבבים במיוחד את חג-הפסח. סביב שולחן הסדר הגדול הסבו אורחים רבים. את השולחן פיארו כלים נאים ויקרים. אך את רוב תשומת-הלב תפסה כוסו של אליהו הנביא. זו הייתה כוס מפוארת ויקרה, עטורה אבני-חן, ששובצו בה לכבוד ולתפארת. עתה, בהגיע חג-הפסח, לא נותר עוד דבר מכל כלי הפסח היקרים, שנמכרו במשך הזמן. נותרה רק כוסו של אליהו הנביא - הגביע המפואר והנוצץ. כאשר סוף-סוף העזו להעלות את השאלה על דל שפתותיהם, הייתה דעתו של הבעל כי אין ברירה אלא למכור את הכוס ובלבד שיוכלו לקיים את חג-הפסח כהלכתו. לעומתו, דעתה של האישה הייתה נחרצת. "מוטב לנו להסתפק בליל הסדר במועט ובלבד שלא למכור את הכוס המיוחדת", אמרה. בעלה, שהבין לרוחה, קיבל את דבריה. הגיע ערב החג. לא היה הרבה לעשות בהכנות לחג. בעוד היום גדול לבש הבעל בלב שבור את בגדי החג הישנים ויצא אל בית-הכנסת. לאשתו אמר: "הערב אשאר בבית-הכנסת עד צאת אחרון המתפללים. לא אוכל לשאת את אורחיהם, ובביתנו אין כול". מעיניה של האישה התגלגלו שתי דמעות חמות. היא החלה לסדר את הבית והתחזקה באמונה שהקב"ה לא יעזוב אותם גם בצרתם. לפתע נשמעה דפיקה על דלת הבית. האישה היססה לרגע. 'מה אעשה אם זה אורח המבקש מקום לאכול בליל הסדר?'; חשבה בליבה. ואכן, כשפתחה את הדלת עמד מולה יהודי שנראה סוחר אמיד, ושאל: "הגעתי לעיר לרגל מסחרי. חשבתי שאספיק לחזור לביתי קודם החג, אך לא הצלחתי לסיים את עסקיי. אם אוכל להתארח אצלכם בליל הסדר?..." **ההמשך ב"ה בשבוע הבא!**

פינת ההלכות
ע"פ ילקוט יוסף כ"ד ד.
"דיני הכנת מאכל לבהמה בשבת"

- א. מושבים הצריכים להרעיב את התרנגולות כדי שיוכלו לחזור ולהטיל ביצים, מותר להם לעשות כן, ואין לחוש בזה משום איסור צער בעלי חיים.
- ב. מותר להרוג זבובים וכדו' "בימי החול" כדי למנוע שלא יכנסו לתוך מאכל או משקה, ואין לחוש בזה משום איסור צער בעלי חיים. [ילקוט שבת כ"ד ד עמוד מג בהערה]
- ג. חולי צהבת שמניחים על בטנם יונים, וגורמים בכך להמתתם, אין לחוש בזה משום צער בעלי חיים. [ילקוט שבת כ"ד ד עמוד מג]
- ד. מותר לעשות ניסויים בענייני רפואה בבעלי חיים, אך יעשו כן בהדרגה, ולמעט ככל האפשר מלצערם. [ילקוט יוסף שבת כ"ד ד עמוד מב]
- ה. מותר לנער את המפה במרפסת, או בחצר הבית [במקום שיש עירוב] אף שהציפורים יבואו אחר כך ויאכלו מהפירורים, ואפילו אם בדרך כלל הוא מנער את המפה במקום אחר, דסוף סוף אינו טורח אלא לצורך עצמו לנקות המפה. [ילקוט שבת כ"ד ד עמוד לט]

עלון זה לעילוי נשמת!

ברוך עובדיה בן שרה	יגאל יוכפז בן שושנה
שרה בת שלמה	שלום בן משה
אסתר בת חנה	שלום בן אברהם
ציון עובדיה בן רחל	יחזקאל אליהו בן סמרה
נעמי לקס בת אסתר	יעקב לקס בן אסתר
רחל עובדיה בת אסתר	רבקה בת כאווג וחנניה
שלמה בן אליהו ושרה	אברהם דמתי בן אסתר

ת. נ. צ. ב. ה.

עורך ומגיש: שלום ע.
המעוניינים לקבל את העלון למייל בתפוצה שבועית: יש לשלוח הודעה לאימייל: avodat.aseem@gmail.com
כמו כן ניתן להוריד את העלון באתרי "לדעת" ו"דרשו"